

Sigurnost i zdravlje na radu tiču se svakoga. Dobra je za vas. Dobra je za posao.

Prvi rezultati četvrtog Europskog istraživanja poduzeća o novim rizicima i onima u nastajanju (ESENER 2024.)

Prvi rezultati

Cilj četvrtog EU-OSHA-ina istraživanja europskih poduzeća jest pomoći im da se učinkovitije nose s pitanjima zdravlja i sigurnosti te promicati zdravlje i dobrobit radnika. Tim se istraživanjem prikupljaju informacije relevantne za pripremu i provedbu novih politika u području sigurnosti i zdravlja na radu koje su usporedive među zemljama.

Osnovne informacije

U četvrtom Europskom istraživanju poduzeća o novim rizicima i onima u nastajanju (ESENER 2024) koje je provela EU-OSHA osobe „koje su najbolje upućene u teme zdravlja i sigurnosti u poduzećima” upitane su kako upravljaju zdravstvenim i sigurnosnim rizicima na svojem mjestu rada, s posebnim naglaskom na psihosocijalnim rizicima, tj. stresu povezan s poslom, nasiljem i uznemiravanjem. U razdoblju od svibnja do listopada 2024., ukupno 41 458 poduzeća iz svih sektora djelatnosti koja zapošljavaju najmanje pet osoba bilo je ispitano u 30 zemalja obuhvaćenih istraživanjem: EU-27 te Island, Norveška i Švicarska. Iako je upitnik uglavnom ostao isti kao i oni iz istraživanja ESENER 2014. i 2019. kako bi se omogućile usporedbe tijekom vremena, nadopunjen je pitanjima o utjecaju pandemije bolesti COVID-19 na upravljanje sigurnošću i zdravljem na radu.

Istraživanje ESENER 2024 pripremljeno je uz pomoć vlada i socijalnih partnera na europskoj razini, a cilj mu je pružiti podršku radnim mjestima diljem Europe stjecanjem boljeg uvida u njihove potrebe za podrškom i stručnim znanjem kao i utvrđivanjem čimbenika koji potiču ili ometaju određeno djelovanje. Istraživanjem ESENER detaljno se istražuju četiri područja sigurnosti i zdravlja na radu:

1. opći pristup poduzeća upravljanju sigurnošću i zdravljem na radu.
2. kako se pristupa području psihosocijalnih rizika „u nastajanju”, uključujući digitalizaciju.
3. glavni pokretači i prepreke u upravljanju sigurnošću i zdravljem na radu
4. kako se sudjelovanje radnika u upravljanju sigurnošću i zdravljem na radu provodi u praksi

Ovo izvješće sadrži prvu analizu glavnih rezultata istraživanja ESENER 2024. Detaljniji rezultati i analize bit će predstavljeni u naknadnim publikacijama, koje će biti objavljene 2026. i kasnije.

Glavni rezultati

Istraživanje ESENER 2024. daje uvid u neke od promjena društvenih i gospodarskih uvjeta koje utječu na europska poduzeća **koja zapošljavaju najmanje pet osoba**. Taj stalan razvoj donosi nove izazove koji zahtijevaju djelovanje kako bi se zajamčila visoka razina zdravlja i sigurnosti na radu, a rezultati za 2024. pokazuju neke od učinaka pandemije bolesti COVID-19 – vidjeti tablicu 1.

- Kao što se očekivalo, udio radnih mjesta u EU-27 na kojima zaposlenici, prema onome što su naveli u istraživanju, redovito rade od kuće gotovo se udvostručio od 2019. te je 2024. dosegao 23 %, a u Finskoj i Nizozemskoj i više od 40 %. Prema sektoru djelatnosti, najveći udjeli zabilježeni su u informacijskim i komunikacijskim djelatnostima (53 %) te stručnim, tehničkim i znanstvenim djelatnostima (39 %).
- U skladu s time, procjena rizika sve više obuhvaća rad od kuće (8 % 2024., što je povećanje u odnosu na 3 % 2019.), iako su udjeli i dalje niski. Najveći udjeli prema sektoru zabilježeni su u informacijskim i komunikacijskim djelatnostima (18 %).
- Manje od petine (18 %) radnih mjesta u EU-27 navelo je da provodi savjetovanje sa zaposlenicima o praksama rada od kuće, pri čemu su najveći udjeli savjetovanja zabilježeni u Nizozemskoj (37 %), Finskoj (34 %) i Litvi (33 %).

Zbog sve veće upotrebe digitalne tehnologije, u istraživanju ESENER 2024. ažurirana su pitanja o digitalizaciji. Procjene rizika obuhvaćaju upotrebu digitalne tehnologije na 43 % radnih mjesta u EU-27, a njihov broj u Španjolskoj i Sloveniji premašuje 60 %. Najveći udjeli procjena rizika koje obuhvaćaju digitalnu tehnologiju prema sektoru zabilježeni su u obrazovanju (51 %). Istodobno se navodi da se obuka o upotrebi digitalne tehnologije osigurava na 42 % radnih mjesta, pa čak i do 75 % na Malti, a prema sektorima taj je postotak

osobito visok u informacijskim i komunikacijskim djelatnostima (51 %) te financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (51 %).

Tablica 1. Promjene načina rada: odabir pokazatelja, u % poduzeća u EU-27, 2024. i 2019. (ako su dostupni)

Pokazatelj	Pitanje iz istraživanja ESENER 2024	EU-27 2024. (2019.)	Zemlje 2024. (2019.)	
Radna mjesta	Zaposlenici koji redovito rade od kuće	23 % (13 %)	Finska: 45 % (17 %) Nizozemska: 42 % (33 %) Litva: 36 % (15 %)	Bugarska: 10 % (5 %) Hrvatska: 10 % (7 %) Portugal: 10 % (5 %)
	Procjene rizika obuhvaćaju rad od kuće	8 % (3 %)	Estonija: 14 % (2 %) Finska: 13 % (4 %) Njemačka: 12 % (5 %)	Cipar: 1 % (0 %) Portugal: 2 % (1 %) Grčka: 3 % (1 %)
	Zaposlenici s kojima je provedeno savjetovanje o praksi rada od kuće	18 %	Nizozemska: 37 % Finska: 34 % Litva: 33 %	Bugarska: 6 % Cipar: 7 % Hrvatska: 7 %
	Upotreba digitalne tehnologije obuhvaćena procjenom rizika	43 %	Španjolska: 62 % Slovenija: 60 % Malta: 59 %	Francuska: 24 % Njemačka: 29 % Luksemburg: 30 %
Jezik	Zaposlenici koji imaju poteškoće s razumijevanjem jezika koji se govori u poslovnim prostorima	10 % (8 %)	Cipar: 19 % (20 %) Švedska: 17 % (19 %) Luksemburg: 17 % (17 %)	Bugarska: 3 % (2 %) Slovačka: 3 % (3 %) Mađarska: 4 % (3 %)
Obuka	Rutinska upotreba digitalne tehnologije	42 %	Malta: 75 % Slovačka: 63 % Irska: 59 %	Francuska: 24 % Austrija: 34 % Luksemburg: 36 %
	Procjena mobilnih ili vanjskih mjesta rada u pogledu rizika za sigurnost i zdravlje na radu	25 % (20 %)	Malta: 45 % (25 %) Slovenija: 35 % (28 %) Rumunjska: 33 % (15 %)	Bugarska: 14 % (12 %) Poljska: 16 % (17 %) Francuska: 20 % (17 %)

Opseg: sva poduzeća u EU-27, istraživanje ESENER 2019. i 2024.

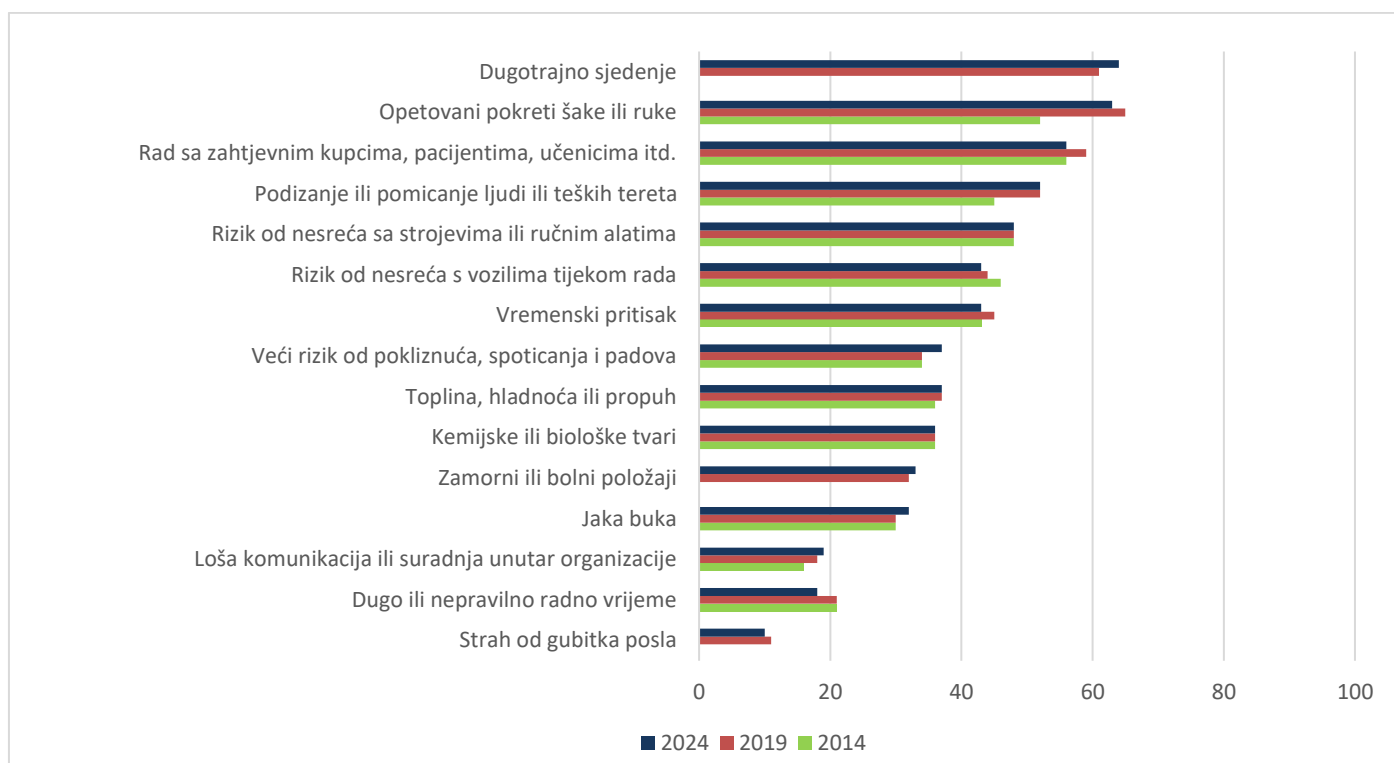
- U tom kontekstu društvenih promjena prikazanih u tablici 1., najčešće utvrđeni čimbenici rizika u EU-27 su dugotrajno sjedenje (64 % poduzeća, što je porast u odnosu na 61 % 2019.), opetovani pokreti šake ili ruke (63 % poduzeća, što je nešto manje od 65 % 2019.), rad sa zahtjevnim kupcima, učenicima, pacijentima (56 %, što je pad u odnosu na 59 %) te podizanje ili pomicanje ljudi ili teških tereta (52 %, kao i 2019.). Vidjeti sliku 1.
- Postoji izravno proporcionalan odnos s veličinom jer veća poduzeća najčešće izvješćuju o prisutnosti svih čimbenika rizika. Prema sektorima rad sa zahtjevnim kupcima, učenicima i pacijentima se, kao i u prethodnim valovima istraživanja, češće ističe u uslužnim sektorima, dok se čimbenici koji dovode do mišićno-koštanih poremećaja ravnomjernije navode u svim sektorima, osim podizanja ili pomicanja ljudi ili teških tereta, što bilježi niski postotak među poduzećima u financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (27 %) te dugotrajnog sjedenja, što ističe samo 26 % radnih mjesta u djelatnostima pružanja smještaja te ugostiteljstva.
- Prethodno istaknuti glavni čimbenici rizika ujedno su oni koji se najčešće navode u većini zemalja, osim vremenskog pritiska (koji je navelo 43 % poduzeća u EU-27), koji je najveći čimbenik rizika u Švedskoj (64 %) i drugi najveći u Finskoj (71 %).
- Znakovito je da je dugotrajno sjedenje najzastupljeniji čimbenik rizika u EU-27 (64 % poduzeća). Kao nova stavka bio je uveden u upitniku istraživanja ESENER

2019.¹ te se njime dodatno razjašnjava svijest o sjedenju kao čimbeniku rizika za zdravlje. Prema sektoru se taj čimbenik rizika najčešće navodi među poduzećima koja obavljaju financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (88 % poduzeća u sektoru na razini EU-27), poslove javne uprave (88 %) te informacijske i komunikacijske djelatnosti (84 %).

- Zanimljivo je da je samo 3 % poduzeća u EU-27 navelo da nije bilo izloženo nijednom od razmatranih općih čimbenika rizika za sigurnost i zdravlje na radu. Međutim, kad je riječ o psihosocijalnim čimbenicima

rizika, četvrtina ispitanih poduzeća (25 %) izjavila je da nije bila izložena nijednom od njih. Najveći udjeli poduzeća koja nisu navela nijedan od psihosocijalnih čimbenika rizika uključenih u istraživanje ESENER zabilježeni su u Italiji (47 %) i Litvi (44 %), dok su najniži navedeni u Finskoj (12 %), Belgiji i Njemačkoj te na Cipru (14 %). Gledano po veličini, odnos je obrnuto proporcionalan u smislu da su ti udjeli (poduzeća koja nisu navela nijedan od razmatranih psihosocijalnih čimbenika rizika) najveći među najmanjim poduzećima. Prema sektoru ti su udjeli najviši u proizvodnji i poljoprivredi.

Slika 1. Čimbenici rizika prisutni u poduzeću (% poduzeća, EU-27), 2014., 2019. i 2024.

Opseg: sva poduzeća u EU-27, ESENER 2014., 2019. i 2024.

Upravljanje sigurnošću i zdravljem na radu

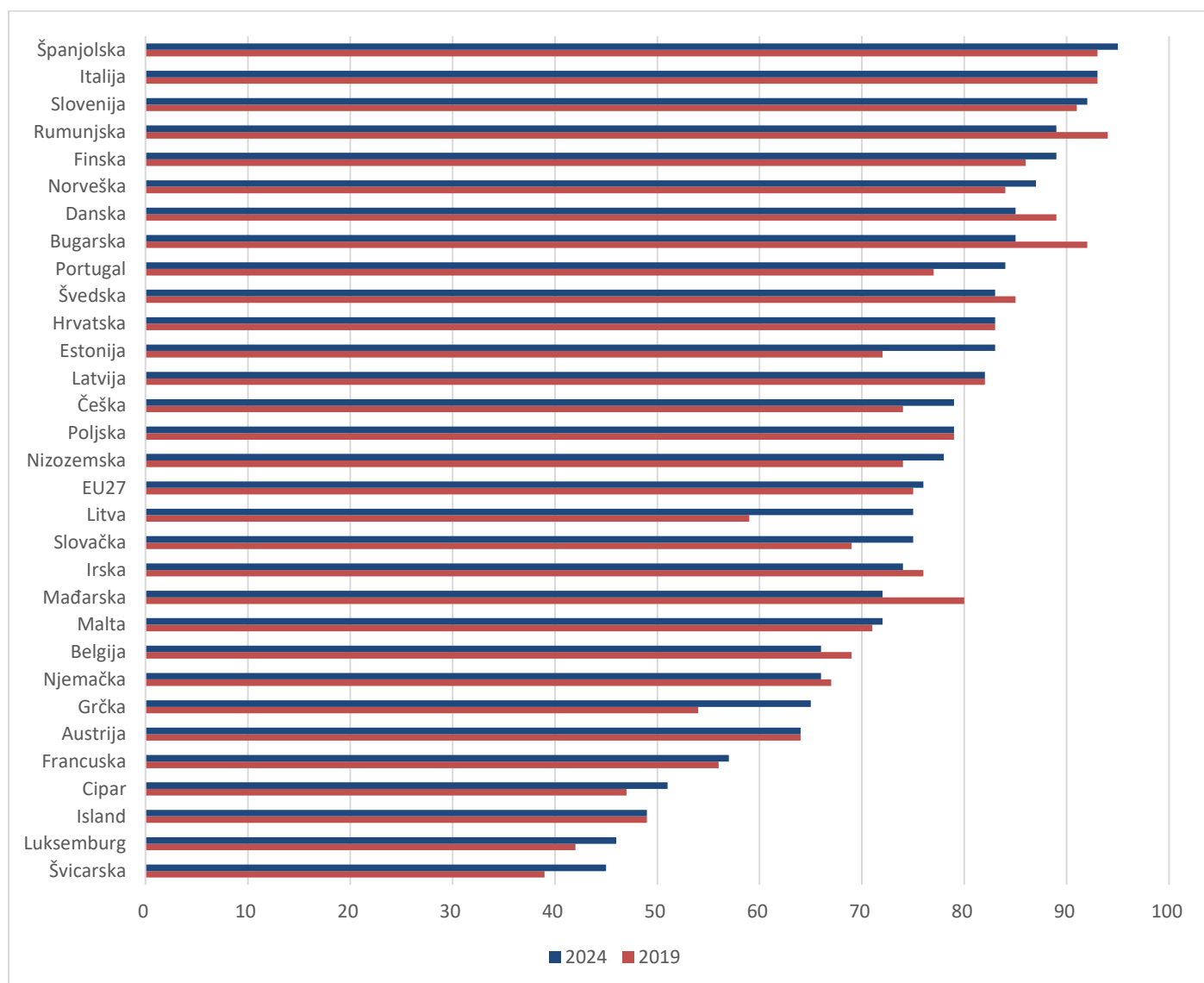
- Ti nalazi dovode do rezultata ankete o **procjeni rizika**, temelja europskog pristupa sigurnosti i zdravlju na radu, kako je navedeno u [Okvirnoj direktivi EU-a o sigurnosti i zdravlju na radu \(Direktiva 89/391/EEZ\)](#). U skladu s rezultatima prethodnih istraživanja, 76 % poduzeća u EU-27 s kojima su bili provedeni intervjui u okviru istraživanja ESENER 2024. naznačilo je da redovito provode procjenu rizika. Kao što se i očekivalo, postoji pozitivna korelacija s veličinom poduzeća, dok se prema zemljama vrijednosti kreću od 95 % poduzeća u Španjolskoj, Italiji (93 %) i Sloveniji (92 %) do 46 % u Luksemburgu (slika 2.).
- Analizom raščlambe prema zemljama, u nekoliko država EU-27, osobito u Litvi, Grčkoj i Estoniji, zabilježen je porast u usporedbi s 2019. S druge strane, neke su zemlje, poput Mađarske, Bugarske i Rumunjske, zabilježile pad udjela poduzeća koja redovito provode procjenu rizika.
- Kao i ranijih godina, postoje znatne razlike u pogledu udjela poduzeća u kojima procjenu rizika uglavnom provodi interno osoblje. Poredak zemalja znatno je drukčiji, a prednjače Švedska (84 % poduzeća, slično kao i 2019. kad je ta vrijednost iznosila 85 %) i Danska (80 %, kao i 2019.). Najniži udjeli zabilježeni su u Španjolskoj (6 %, što je pad u odnosu na 10 % 2019.) i Sloveniji (7 %). Iako iz toga ne možemo ništa zaključiti o kvaliteti tih procjena rizika –

¹ U istraživanju ESENER 2014. taj je čimbenik bio obuhvaćen rubrikom „zamorni ili bolni položaji tijela, uključujući dugotrajno sjedenje“.

u nekim zemljama može čak postojati zakonska obveza ugovaranja usluga sigurnosti i zdravlja na radu za takve zadatke – u načelu, i pod pretpostavkom da su osobe

zadužene za taj posao u najboljem položaju da kontroliraju rizike, sva bi poduzeća trebala moći provesti osnovnu procjenu rizika isključivo s pomoću vlastitog osoblja.

Slika 2. Redovite procjene rizika na mjestu rada, prema zemlji (% poduzeća), 2019. i 2024

Opseg: sva poduzeća, svih 30 zemalja, istraživanje ESENER 2019. i 2024.

- Ukupno 48 %² poduzeća u EU-27 koja su navela da imaju zaposlenike koji redovito rade od kuće izjavilo je da su ti radnici obuhvaćeni njihovim procjenama rizika. To je očito porast u odnosu na udio od 31 % zabilježen 2019. (26 % 2014.). Čini se da to odražava veću svijest o tome da je mjesto rada od kuće doista mjesto rada.
- Kao i u prošlosti, udjeli su još viši kad se u obzir uzmu i druga mjesta rada izvan poslovnih prostora poduzeća (osim rada od kuće) jer je 66 % poduzeća u EU-27 koja su navela da imaju takve radne aranžmane izjavilo da su takva mjesta rada obuhvaćena njihovom procjenom rizika (65 % 2019.). To je najčešće slučaj s poduzećima u Italiji (80 %) i Luksemburgu (76 %), a prema sektoru, očekivano, u građevinarstvu (82 %, što je, doduše, pad u odnosu na 89 % 2019.).
- Razmotri li se korištenje **usluga u području zdravlja i sigurnosti**, može se zaključiti da se najčešće koriste usluge specijalista medicine rada (75 %), stručnjaka za sigurnost i zdravlje na radu (59 %) i stručnjaka za sprječavanje nesreća (52 %), pri čemu su udjeli vrlo slični onima zabilježenima 2019. Kad je riječ o psihosocijalnim rizicima, 21 % poduzeća u EU-27 navelo je da koristi

² Taj izračun uključuje poduzeća koja su navela da provode procjenu rizika i da imaju zaposlenike koji rade od kuće, dok su postotci u tablici 1., kako bi bili usporedivi s drugim pokazateljima u tablici, preračunati u odnosu na ukupan broj poduzeća.

psihologa (19 % 2019.). Međutim, zanimljivo je da postoje znatne razlike u zemljama: u Finskoj 73 % poduzeća navelo je da koristi psihologa, internog ili vanjskog, nakon čega slijede Belgija (48 %) i Danska (47 %).

- Nadalje, kao i 2019., nešto manje od dvije trećine poduzeća u EU-27 (62 %) navelo je da koristi usluge

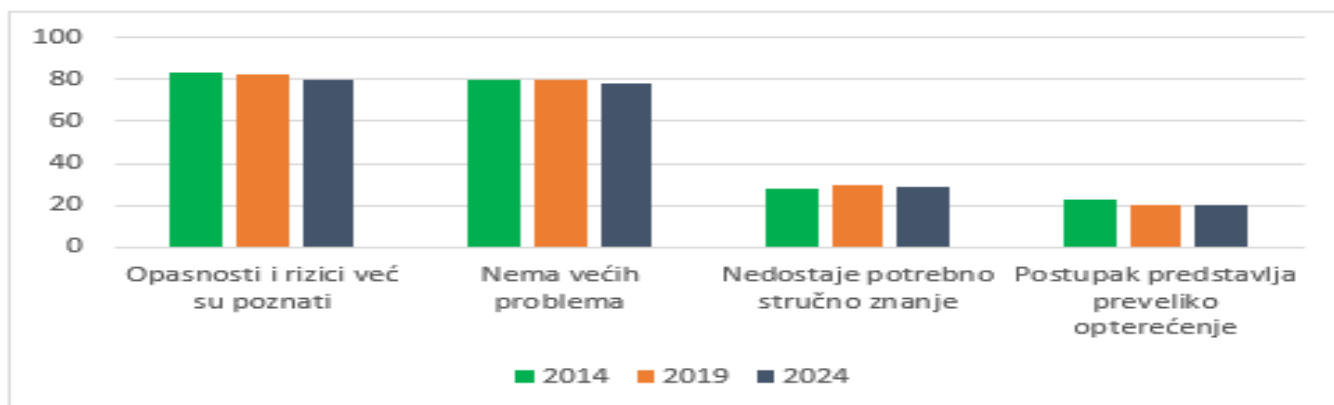
vanjskog pružatelja usluga kako bi im se pružila podrška u obavljanju zadataka u području zdravlja i sigurnosti, pri čemu su udjeli najviši u Sloveniji (92 %) i Portugalu (88 %). Čini se da je angažiranje vanjskih pružatelja usluga jasno povezano s veličinom poduzeća, dok raščlamba prema sektorima otkriva da je ta praksa najčešća među poduzećima u sektoru električne energije (76 %).

Poticaaji i prepreke

- Poduzeća koja ne provode redovitu procjenu rizika kao glavni su razlog navela da su rizici i opasnosti već poznati (80 % poduzeća) te da ne postoje veći problemi (78 %), a isto je bilo i 2014. i 2019. (slika 3.). Ti rezultati predstavljaju 24 % ispitanih poduzeća, no i dalje se

postavlja pitanje imaju li ta poduzeća, osobito ona najmanja, manje problema ili su jednostavno manje svjesna rizika na mjestu rada. Zanimljivo je da najmanja poduzeća navode rjeđe od većih da postupak predstavlja preveliko opterećenje.

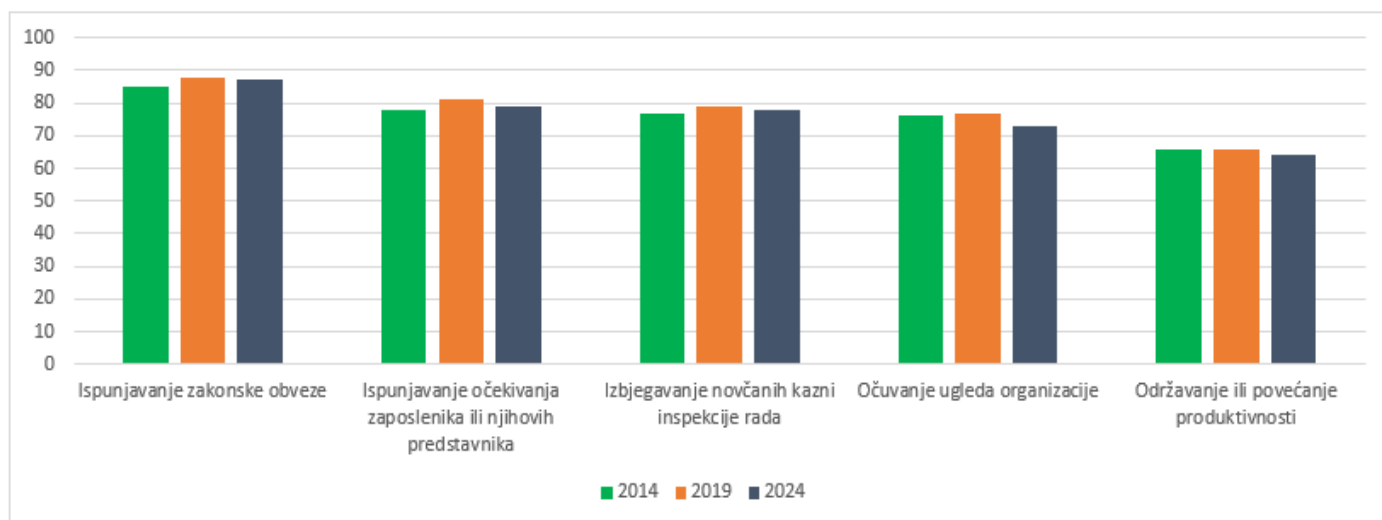
Slika 3. Razlozi zbog kojih se procjene rizika na mjestu rada ne provode redovito (% poduzeća, EU-27), 2014., 2019. i 2024

Opseg: poduzeća u EU-27 koja procjene rizika ne provode redovito, ESENER 2014., 2019. i 2024.

- Što se tiče **razloga koji motiviraju poduzeća da upravljaju sigurnošću i zdravljem na radu**, 87 % poduzeća u EU-27 kao glavni razlog navodi ispunjavanje zakonske obveze, što je u skladu s 2014. i 2019. (slika 4.). Postoji izravno proporcionalan odnos s veličinom poduzeća, dok se prema zemljama udjeli kreću od 68 % poduzeća u Danskoj do 97 % u Portugalu i Švedskoj.
- Drugi najvažniji pokretač djelovanja u području sigurnosti i zdravlja na radu je „ispunjavanje očekivanja zaposlenika ili njihovih predstavnika”, nakon čega slijedi „izbjegavanje novčanih kazni inspekcije rada”. Istraživanje ESENER 2024. pokazuje da su četiri od pet poduzeća koja redovito provode procjenu rizika u EU-27 (79 %, slično kao i 2019. kad je taj postotak iznosio 80 %) navela da svoje zaposlenike uključuju u pripremu i provedbu mjera koje slijede procjenu rizika.

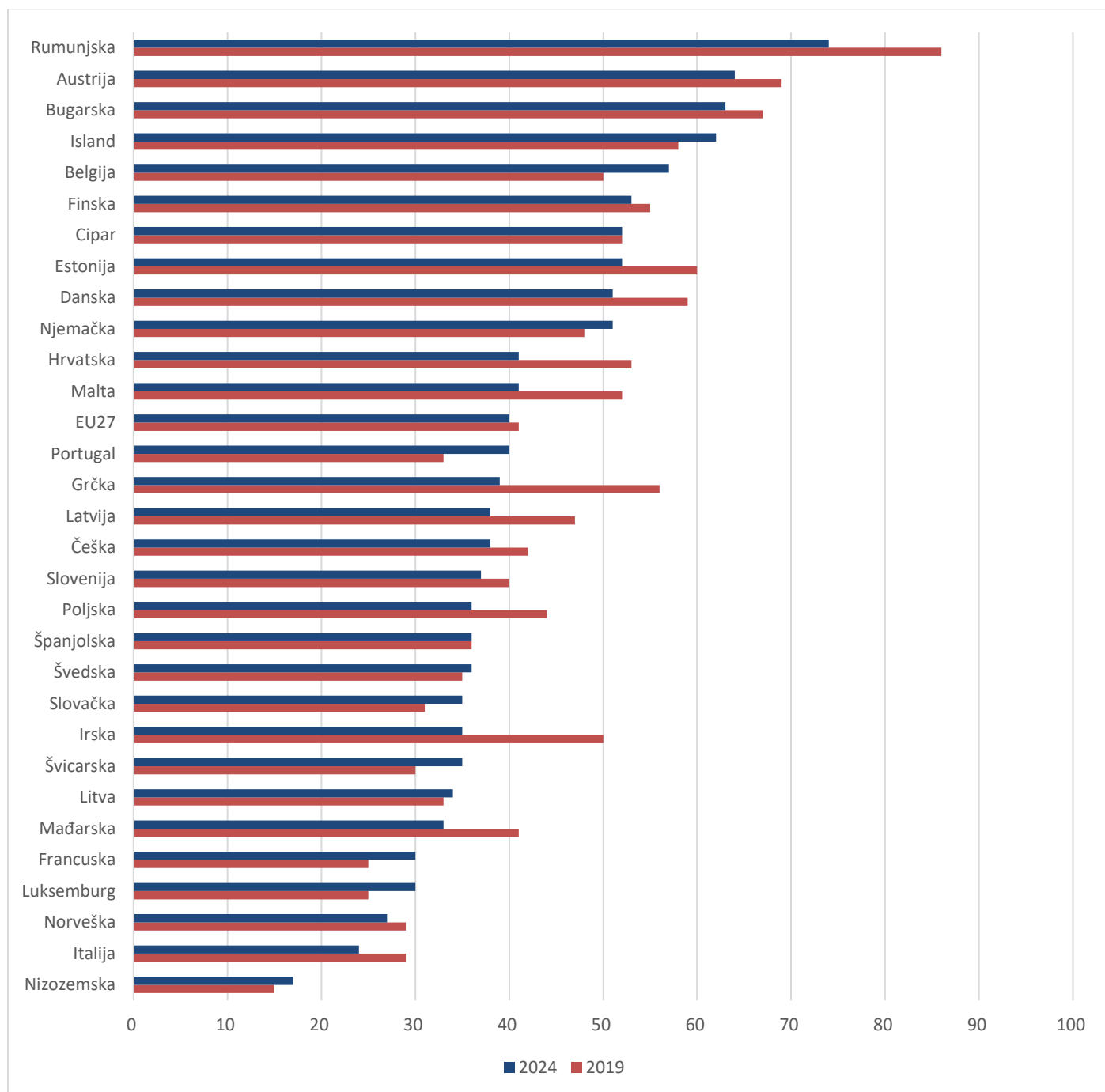
Slika 4. Glavni razlozi za rješavanje pitanja zdravlja i sigurnosti (% poduzeća, EU-27), 2014., 2019. i 2024

Opseg: sva poduzeća u EU-27, ESENER 2014., 2019. i 2024..

- Nadovezujući se na pitanje o **inspekciji rada** i izbjegavanja njihovih novčanih kazni kao motivacije za upravljanje sigurnošću i zdravljem na radu, valja istaknuti kontinuirano smanjenje udjela poduzeća koja su navela da ih je u razdoblju od tri godine prije istraživanja posjetila inspekcija rada: 40 % 2024., što je blagi pad u odnosu na 41 % 2019. (i 49 % 2014.) (slika 5.). Najveći pad zabilježen je u Grčkoj (s 56 % na 39 %) i Irskoj (s 50 % na 35 %). Neke su zemlje zabilježile povećanje, pri čemu je najveće povećanje zabilježeno u Portugalu (s 33 % na 40 %) te Francuskoj i Luksemburgu (obje s 25 % na 30 %). Ukupno smanjenje zabilježeno je u slučaju svih veličina poduzeća, iako je slika prema sektorima raznolikija jer su neki sektori zabilježili povećanje, primjerice javna uprava s 23 % 2019. na 32 %.

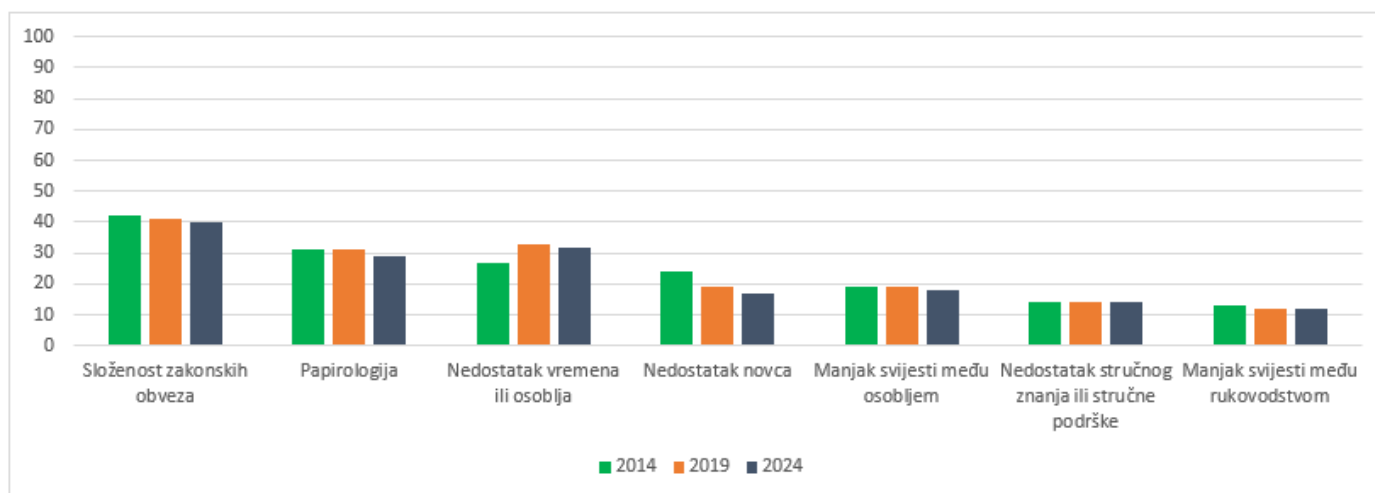
Slika 5. Provedena inspekcija rada u razdoblju od tri godine prije provedbe istraživanja, prema zemlji (% poduzeća), 2019. i 2024

Opseg: sva poduzeća, svih 30 zemalja, istraživanje ESENER 2019. i 2024.

- Ukupno 40 % poduzeća u EU-27 kao **glavnu poteškoću u rješavanju pitanja sigurnosti i zdravlja na radu** i dalje navodi složenost zakonskih obveza, što je neznatno manje od 41 % 2019. i 42 % 2014. (slika 6.). Međutim, raščlamba prema zemljama otkriva vrlo raznoliku sliku, pri čemu su najveći udjeli složenosti kao glavne poteškoće zabilježeni u Belgiji (58 % poduzeća) i Italiji (48 %), za razliku od Litve (15 %), Finske (16 %) te Latvije i Malte (17 %). Znakovito je zamjetno smanjenje u Grčkoj (s 46 % poduzeća 2019. na 28 % 2024.), Francuskoj (s 52 % na 44 %) i Švedskoj (s 38 % na 31 %), što objašnjava zašto se taj rezultat može tumačiti na način da nije isključivo riječ o poteškoći u zakonskoj obvezi kao takvoj, nego da se poduzećima izmjene i ažuriranja zakonodavstva čine teško provedivima.
- Većina čimbenika bilježi blagi pad udjela, ali tijekom godina nedostatak vremena ili osoblja postao je drugi najzastupljeniji čimbenik (32 % poduzeća 2024.). To je osobito slučaj s poduzećima u Belgiji (56 %), Nizozemskoj (42 %) i Francuskoj (41 %).

Slika 6. Glavne poteškoće u rješavanju pitanja zdravlja i sigurnosti (% poduzeća, EU-27), 2014., 2019. i 2024

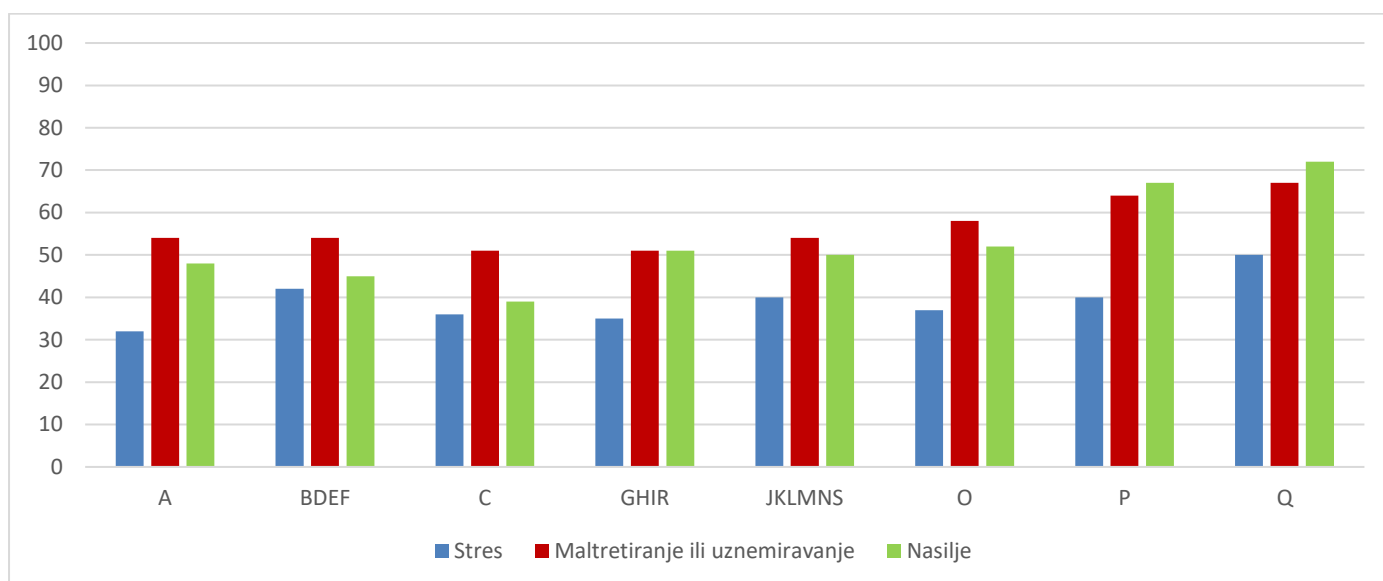

Opseg: sva poduzeća u EU-27, ESENER 2014., 2019. i 2024.

Novi rizici i rizici u nastajanju: Psihosocijalni rizici i digitalizacija

- Kako je prethodno prikazano, znatan udio poduzeća u EU-27 naveo je neke od **psihosocijalnih čimbenika rizika**, konkretno, rad sa zahtjevnim pacijentima, kupcima i učenicima (56 %) i vremenski pritisak (43 %). Među poduzećima koja su navela psihosocijalne čimbenike rizika, njih 21 % u EU-27 smatra da se njima upravlja teže nego drugima, pri čemu su, kao i u prethodnim valovima istraživanja ESENER, najveći udjeli zabilježeni u nordijskim zemljama: Švedska (38 % poduzeća), Danska (37 %) i Finska (35 %). S druge strane, samo 6 % poduzeća u Bugarskoj i 8 % u Hrvatskoj smatra da se psihosocijalnim rizicima upravlja teže nego drugima.
- Usmjerimo li se na poduzeća koja su navela da se psihosocijalnim čimbenicima rizika upravlja teže nego drugim rizicima za sigurnost i zdravlje na radu, istraživanje ESENER 2024. pokazalo je da je moguća glavna poteškoća u otklanjanju psihosocijalnih rizika nevoljkost da se o tim pitanjima otvoreno razgovara (59 % te skupine poduzeća u EU-27). To, kao i sve ostale razmatrane poteškoće (nepostojanje svijesti među osobljem/rukovodstvom i nedostatak stručnog znanja ili stručne podrške), navode se to češće što je veličina poduzeća veća.
- Konkretno, među poduzećima koja su navela da moraju raditi sa zahtjevnim kupcima, pacijentima ili učenicima, 54 % onih koja zapošljavaju 20 ili više osoba navelo je da ima uspostavljen postupak za rješavanje mogućih slučajeva prijetnji, zlostavljanja ili napada klijenata, pacijenata ili drugih vanjskih osoba (prosjeck EU-27, u odnosu na 51 % u 2019.). Taj udio raste na 72 % među poduzećima koja se bave djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (slika 7.).
- Što se tiče akcijskih planova za borbu protiv stresa (39 % poduzeća s 20 ili više zaposlenih u EU-27, što je povećanje u odnosu na 33 % 2019.) i postupaka za rješavanje mogućih slučajeva maltretiranja ili uznemiravanja (55 % 2024., što je povećanje u odnosu na 45 %), povećanje je zabilježeno u svim skupinama djelatnosti.

Slika 7. Usvojeni akcijski plan i uspostavljeni postupci zaštite radnika od psihosocijalnih rizika, prema skupini djelatnosti (% poduzeća, EU-27), 2024

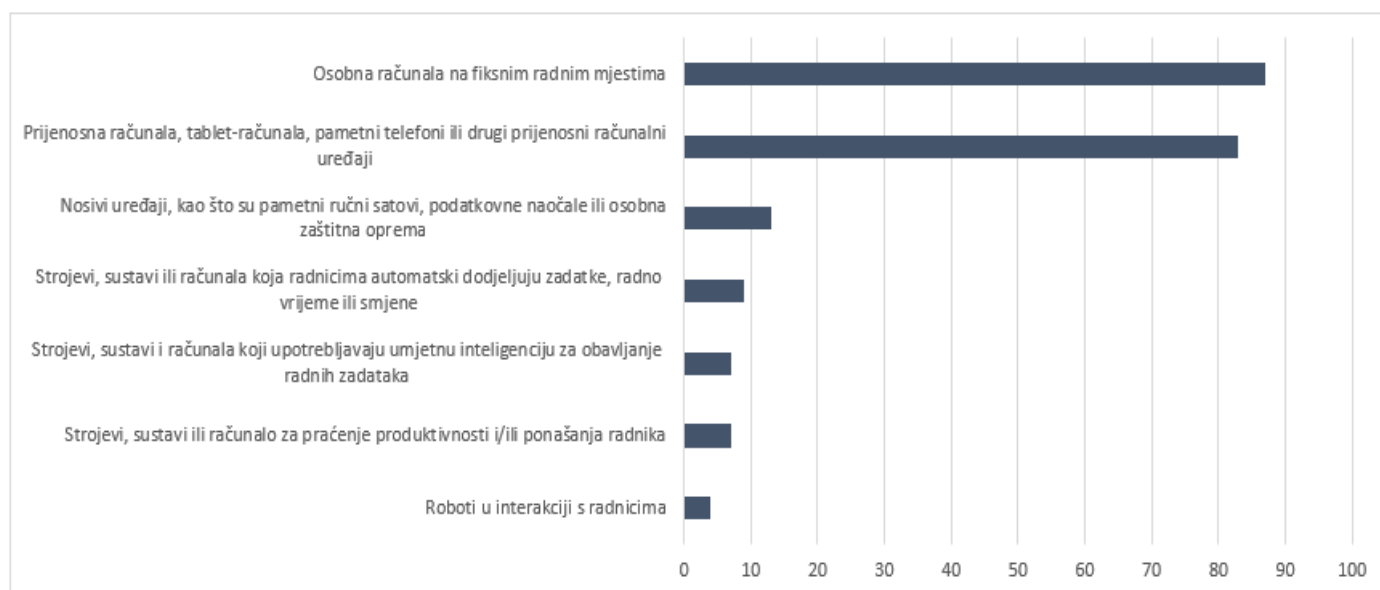
Opseg: sva poduzeća u EU-27 koja zapošljavaju 20 ili više osoba, ESENER 2024. Pitanje o postupcima zaštite radnika od nasilja postavljeno samo onim poduzećima koja su navela da je "rad sa zahtjevnim kupcima" čimbenik rizika za zdravlje.

Područja NACE³ Rev. 2: A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo B, D, E, F: Građevinarstvo, zbrinjavanje otpada, opskrba vodom i električnom energijom C: Proizvodnja G, H, I, R: Trgovina, prijevoz, priprema i usluživanje hrane/smještaj i rekreacijske djelatnosti J, K, L, M, N, S: Informacijske tehnologije, financije, nekretnine i ostale tehničke, znanstvene ili osobne uslužne djelatnosti O: Javna uprava P: Obrazovanje Q: Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

- Ukupno 64 % ispitanih poduzeća u EU-27 koja provode procjenu rizika navelo je da ima dovoljno informacija o tome kako uključiti psihosocijalne rizike u takve procjene rizika, što je povećanje u odnosu na 60 % 2019. Kao što se i očekivalo, taj udio varira više prema veličini poduzeća (raste s veličinom poduzeća), nego prema sektoru. Osobite razlike u rezultatima očituju se prema zemljama, pri čemu su najviši udjeli zabilježeni u Nizozemskoj (79 %), Španjolskoj (71 %) te Italiji i Danskoj (70 %), a najniži na Malti (38 %) i u Bugarskoj (45 %).
- Kako bi se bolje mjerile prethodno navedene društvene i gospodarske promjene (vidjeti tablicu 1.), istraživanje ESENER već je 2019. uključilo novi odjeljak o učinku **digitalizacije** na zdravlje i sigurnost radnika. Kao i tada, i 2024. očita je velika raznolikost u pogledu vrste digitalne tehnologije koju navode poduzeća. Osobna računala (PC-ovi) na fiksnim radnim mjestima (87 % ispitanih poduzeća u EU-27) te prijenosna računala, tablet-računala, pametni telefoni ili drugi mobilni uređaji (83 %, što je rast u odnosu na 77 % 2019.) često se navode u svim sektorima djelatnosti i veličinama poduzeća.
- Iako ne iznenađuje što je upotreba preostale razmatrane tehnologije manje raširena, neki sektori ipak bilježe znatno više udjele od prosjeka: 21 % radnih mjesta u sektoru informacijske i komunikacijske djelatnosti navelo je da koristi strojeve, sustave ili računala koja upotrebljavaju umjetnu inteligenciju (UI) (prosjeck EU-27: 7 %), dok je 15 % poduzeća u sektoru prijevoza i skladištenja navelo da upotrebljava strojeve, sustave ili računala za praćenje produktivnosti i/ili ponašanja radnika (prosjeck EU-27: 7 %).
- Samo 4 % ispitanih poduzeća u EU-27 navelo je da ne koristi nijednu digitalnu tehnologiju obuhvaćenu upitnikom.

³ Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace>

Slika 8. Digitalna tehnologija na radu (% poduzeća, EU-27), 2024

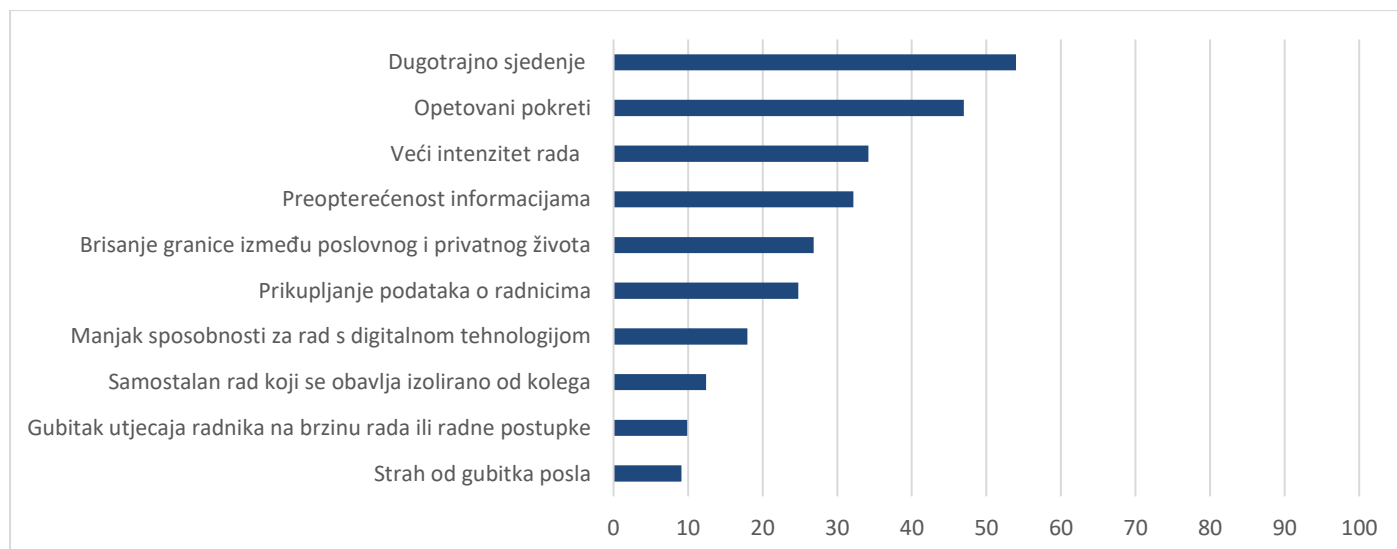
Opseg: sva poduzeća u EU-27, ESENER 2024.

- Među poduzećima koja su se izjasnila da upotrebljavaju barem jednu od prethodno navedenih vrsta digitalne tehnologije, 35 % u EU-27 ističe da su se savjetovala sa zaposlenicima o mogućem utjecaju upotrebe takve tehnologije na zdravlje i sigurnost radnika, što je očito povećanje u odnosu na 24 % 2019. Najveće udjele prema zemlji zabilježile su Litva (57 %) i Malta (50 %), dok je prema sektoru ta vrsta savjetovanja prisutnija među obrazovnim ustanovama (42 %), informacijskim i komunikacijskim djelatnostima (41 %) te financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (40 %).
- Novo pitanje o čimbenicima rizika koji se mogu povezati s upotrebom prethodno navedene digitalne tehnologije dodano je u anketu 2024. Zanimljivo, te u znatnoj mjeri u skladu s glavnim čimbenicima rizika prikazanim na

slici 1., dva najčešće navedena čimbenika rizika povezana s digitalizacijom su mišićno-koštani poremećaji: dugotrajno sjedenje (54 % radnih mjesta u EU-27 na kojima se upotrebljava barem jedna vrsta prethodno navedene digitalne tehnologije) i opetovani pokreti (47 %) (slika 9.). Sljedeće po redu su veći intenzitet rada (34 %) i preopterećenost informacijama (32 %). Glavni čimbenici rizika jednaki su u gotovo svim sektorima, a ističu se to češće što je veličina poduzeća veća.

- I opet, slika prema zemljama vrlo je raznolika. Poduzeća u Finskoj bilježe najveće udjele samostalnog rada koji se obavlja izolirano od kolega (43 %) i nedostatak sposobnosti za rad s digitalnom tehnologijom (46 %), dok u Njemačkoj 54 % radnih mjesta ističe veći intenzitet rada i preopterećenost informacijama.

Slika 9 Čimbenici rizika povezani s upotrebom digitalne tehnologije na radu (% poduzeća, EU-27), 2024

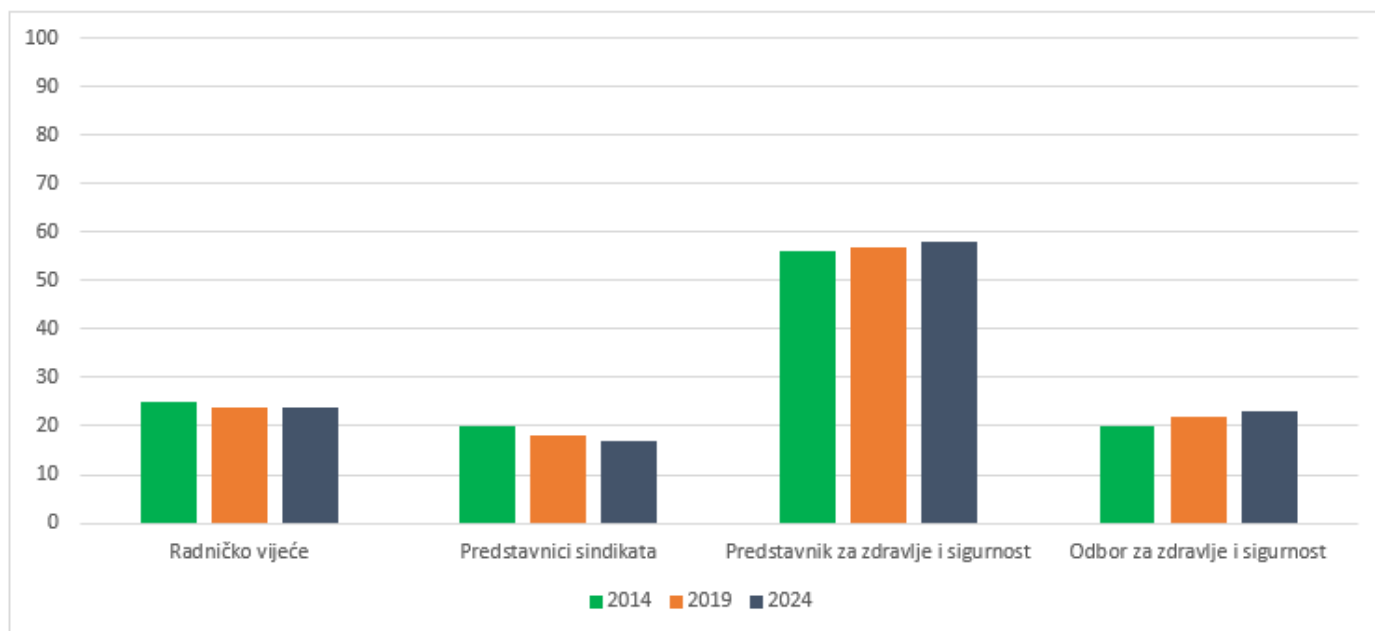

Opseg: poduzeća u EU-27 koja su navela da upotrebljavaju barem jednu digitalnu tehnologiju, ESENER 2024.

Sudjelovanje radnika

- Naposljetku, kad je riječ o **sudjelovanju radnika**, te uzimajući u obzir poduzeća koja su navela da su u razdoblju od tri godine prije istraživanja upotrebljavala mjere za sprječavanje psihosocijalnih rizika, 55 % poduzeća u EU-27 navelo je da su zaposlenici igrali ulogu u pripremi i uspostavi takvih mjera, što je blago smanjenje u odnosu na 61 % 2019. i 63 % 2014. Ti se rezultati razlikuju prema zemlji, od 77 % poduzeća u Švedskoj i 76 % u Danskoj do 40 % u Poljskoj i 43 % na Cipru.
- Razvoj u zemljama od 2019. neujednačen je i dok su Litva, Estonija, Rumunjska, Hrvatska i Mađarska, među ostalim, zabilježile povećanje, u nekim drugim zemljama došlo je do očitog smanjenja, pri čemu su najveća smanjenja zabilježena u Sloveniji, Njemačkoj, Portugalu, Latviji, Bugarskoj i na Cipru. Zbog prirode psihosocijalnih rizika očekivalo bi se da će mjere u tom području dovesti do izravnog sudjelovanja radnika i posebno visokog stupnja suradnje svih dionika na mjestu rada, no rezultati ne upućuju na to.
- Što se tiče različitih oblika zastupanja zaposlenika, najzastupljeniji je bio predstavnik za zdravlje i sigurnost: 58 % poduzeća u EU-27, što predstavlja nastavak trenda blagog povećanja od 2014. (slika 10.). Udjeli prema sektoru najveći su među poduzećima u sektoru električne energije, plina, pare i klimatizacije (73 %) te u djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (66 %). Kao što se i očekivalo, i u ovom su slučaju ti rezultati uglavnom ovise o veličini poduzeća.

Slika 10. Oblici zastupanja zaposlenika (% poduzeća, EU-27), 2014., 2019. i 2024

Opseg: sva poduzeća u EU-27 – veličina ovisi o nacionalnim pragovima za te oblike zastupanja, ESENER 2014., 2019. i 2024.

- Zanimljivo je da gotovo trećina poduzeća u EU-27 (31 %) nema nijedan od tih oblika zastupanja zaposlenika, pri čemu su najveći udjeli zabilježeni u Grčkoj (73 %), Portugalu (65 %) i Latviji (65 %). Vidjeti tablicu 2.

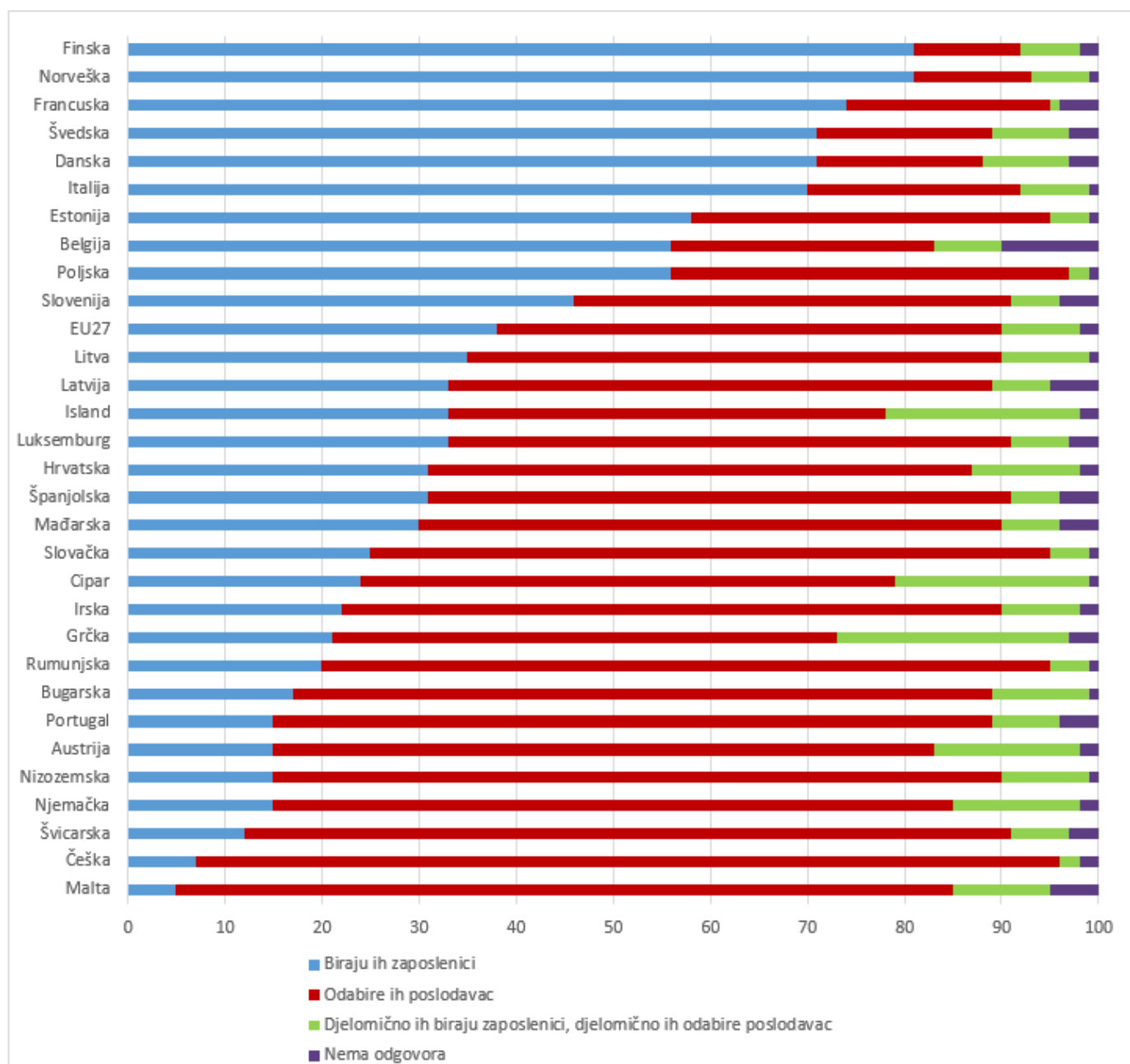
Tablica 2. Nijedan oblik zastupanja zaposlenika, prema zemlji (% poduzeća), 2024

Zemlja	%	Zemlja	%
Grčka	73	Švedska	27
Portugal	65	Malta	27
Latvija	65	Češka	27
Slovenija	59	Slovačka	26
Mađarska	58	Estonija	25
Poljska	56	Luksemburg	25
Cipar	46	Hrvatska	24
Belgija	45	Irska	24
Francuska	43	Austrija	18
Španjolska	43	Njemačka	17
Švicarska	41	Litva	15
Island	38	Bugarska	15
Nizozemska	37	Italija	12
Finska	32	Rumunjska	8
EU-27	31	Norveška	7
Danska	29		

Opseg: sva poduzeća, svih 30 zemalja – veličina ovisi o nacionalnim pragovima za te oblike zastupanja, ESENER 2024.

- U okviru istraživanja ESENER 2024. poduzeća su bila upitana o imenovanju predstavnika za zdravlje i sigurnost, a rezultati otkrivaju vrlo raznoliku sliku u zemljama, što je odraz različitih nacionalnih okvira (slika 11.).
- Više od polovine (52 %) ispitanih poduzeća u EU-27 navelo je da ima predstavnika za zdravlje i sigurnost kojeg je odabrao poslodavac, pri čemu su najveći udjeli zabilježeni u Češkoj (89 % poduzeća) i na Malti (80 %) za razliku od Finske (11 %) i Danske (17 %).
- Više od trećine ispitanih poduzeća (38 %) istaknulo je da predstavnike za zdravlje i sigurnost biraju zaposlenici, pri čemu su najveći udjeli zabilježeni u Finskoj (81 %), Francuskoj (74 %) te Švedskoj i Danskoj (71 %). Čak 24 % poduzeća u Grčkoj i 20 % na Cipru izjavilo je da predstavnike za zdravlje i sigurnost djelomično biraju zaposlenici, a djelomično ih odabire poslodavac.

Slika 11. Imenovanje predstavnika za zdravlje i sigurnost, prema zemlji (% poduzeća), 2024

Opseg: poduzeća koja su navela da imaju predstavnika za zdravlje i sigurnost, svih 30 zemalja.

Metodologija istraživanja ESENER

- Intervjui su bili provedeni u razdoblju od svibnja do listopada 2024. u poduzećima s pet ili više zaposlenih iz privatnih i javnih organizacija u svim sektorima gospodarske djelatnosti, osim privatnih kućanstava (NACE T) i izvanteritorijalnih organizacija (NACE U).
- Obuhvaćeno je 30 zemalja: svih 27 država članica EU-a, Island, Norveška i Švicarska.
- Ukupno je bilo ispitano 41 458 poduzeća, pri čemu je ispitanik „osoba koja je najbolje upućena u teme zdravlja i sigurnosti u poduzeću“. Referentni uzorci prema zemlji kretali su se od oko 450 na Malti do 2250 u Francuskoj, Njemačkoj, Italiji⁴, Poljskoj i Španjolskoj (vidjeti nacionalne veličine uzoraka na www.esener.eu).
- Nacionalni referentni uzorci bili su pojačani, uz financiranje odgovarajućih nacionalnih tijela, u četiri zemlje: Austriji (+300), Njemačkoj (+ 900), Italiji (+ 450) i Sloveniji (+ 300).
- Podatci su bili prikupljeni uglavnom metodom računalno potpomognutog telefonskog anketiranja, tj. metodom CATI. Za one koji su odbili sudjelovati u telefonskom anketiranju postojala je mogućnost ispunjavanja internetske ankete.
- Terenski rad proveo je Ipsos NV i njegova mreža terenskih centara u svakoj zemlji.
- Uzorci su bili sastavljeni u skladu s neproporcionalnim nacrtom uzorka koji je kasnije bio korigiran ponderiranjem.
- Uloženi su napor u izradu uzoraka odgovarajuće kvalitete koji omogućavaju usporedivost među zemljama.
- Upitnik je izradio tim sastavljen od stručnjaka za izradu istraživanja i stručnjaka za sigurnost i zdravlje na radu, zajedno s osobljem EU-OSHA-e.
- Više informacija o metodologiji istraživanja ESENER dostupno na: www.esener.eu

Dodatne informacije

Ovo je izvješće tek prvi pregled rezultata i zaključaka istraživanja ESENER 2024. te ga treba tumačiti s oprezom. Detaljniji rezultati i analize će biti dostupni na: www.esener.eu. Kad je riječ o istraživanjima ESENER 2009., 2014. i 2019., skup podataka istraživanja ESENER 2024. bit će dostupan putem [GESIS-a](#) 2025.

Dodatne analize bit će provedene 2025. i 2026. te će biti objavljene 2026. i kasnije.

Upravljanje projektom: Xabier Irastorza — Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA).

Zahvala: Marine Cavet (EU-OSHA) i Ipsos NV.

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na internetu (<http://europa.eu>).

© Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA), 2026

Umnožavanje je dopušteno pod uvjetom da se navede izvor.

Za svaku upotrebu ili umnožavanje fotografija ili drugog materijala koji nije zaštićen autorskim pravom Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu potrebno je zatražiti dopuštenje izravno od nositelja autorskih prava.

Ni Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu ni osobe koje djeluju u njezino ime ne odgovaraju za način korištenja sljedećih informacija.

⁴ Ovaj broj ne uključuje povećanja uzorka – vidjeti sljedeću natuknicu.

Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA) nastoji učiniti Europu sigurnijim, zdravijim i produktivnijim mjestom za rad. Agencija istražuje, izrađuje i distribuira pouzdane, uravnotežene i nepristrane informacije o sigurnosti i zdravlju te organizira paneuropske kampanje za razvoj svijesti u javnosti o toj temi. Ovu Agenciju sa sjedištem u Bilbau u Španjolskoj osnovala je Europska unija 1994. godine, a u njoj zajedno djeluju predstavnici Europske komisije, vlada država članica te udruga poslodavaca i radnika, kao i vodeći stručnjaci iz svih država članica EU-a i šire.

information@osha.europa.eu

<https://osha.europa.eu>